

<div></div>
עין משפט <div>נר מצוה</div>

ב א מיי פ"א מהלכות תמורה הלכה ט:
י ב מיי פ"א מהלכות נדרים הלכה ד: טו ט"ז י"ד סימן גלג:
יא ב מיי פ"א מהלכות מעה"ק הלכ' ג:
יב ד מיי פ"ה מהלכות מעילה הלכה טו:
יג ה מיי פ"ה מהלכות פסה"מ הלכה ט:
יד ו מיי פ"א מהלכות תמורה הלכ' ו:
טו ז מיי פ"ב מהלכות מעה"ק הלכה ה:
טז ח מיי פ"ה מהלכות ערובין הלכה ג:
יז ח מיי פ"א מהלכות תמורה הלכה ד:

מוסף רש"י

השוה הכתוב אשר לאיש לכל עונשין שבתורה. לזו רכת, אבל פשוט לא היו עוש, הלכן מלח עשה שהיון נרמח נשים פטורות, אבל לא תפעה בין שזמן גרמח בין שלח הזמן גרמח נשים חיות (ויבחר ט9) ממלן שפנשים חיות על כל לא תפעה כמחורם שהיו עושן מלקוח (פסחים טח), מה תלמוד לומר אשר איש. איש איש מית ישראל ומן הכר הכר בישאל אשר יקרב קרבנו וגו' (חולין יג), בזמן דברים אמורים. דלון מועלין בקדשי טע"ס, בקדשי מזבח, משום דגמרין מעילה טעם טעם מתמורה, מה תמורה אין מהיה טועה אלף תמורות ישראל, דכדילך כתיב ולא יתלן אח קדשי בני ישראל, קף מעילה אינה טועה אלף קדשי ישראל (ערכין ה), אבל בקדשי ברוך הבית, קדשי טע"ס על דנק הכיח, מועלין בהן, ומפסה חזק (ומס' מה) מלח טעמא, דכי גמרם מעילה טעם טעם מתמורה דומה דתמורה קדושה גרף, אבל קדושת דמים לא גמרין מהיה (ערכין ט), ועיי' שו"ע, דא"ר אבהו א"ר יוחנן, שלש דברים גזרין משלו את חופת כפריו (יבמות יב), המקדש מוסקף חומשו. המקדש כהנמן נללח בו כפריו חופה מהו העלין המקדש הו צעלין לענין תוספת חומש, אם הוממה וכל תללנה, אבל אם כל המתכפר תללנה לוי כרץ להסוף חומש, דבני חומש כתיב (ויקרא כ) ולא המקדש יגלל וגו' מקדש יבמות תתכפר (יבמות ט) וטעם וכו' ובחיים (א), ומתכפר עושה תמורה. דלחיה הו צעלין דריח (ובחיים א) ולא המקדש אם המיר כל חומש תמורה, דלון מקדשיו ככל תמרים וכלי לאו צעלין דריחיה הוא (יבמות ט), והתורם מושל. על כרז מה חזירו (ובחיים ט).

שינויי נוסחאות

אן אלף בשלשן זכר מהו סופרני לרבות אשר מ"ל כי וישרא (נחמק).
א"ל לפי גירסת רש"י ז"ל מהו סופרני לרבות את האשה מ"ל כי ויהי בתמותה גכ. ע"ש (צ"ק) אן מו"ר וי' יהיה וי"א (ט"ו) אן שמהיה מה דמיה מיתא לעטרין נחמק. פ"א הי"מ דכר שיש בו מעשה אבל ממיר ללוח מעשה הוא א"ל מ"ל נחמק א"ל וי"ל יוחנן דאמר [למן ג:] דכר כעשה מעשה דמי קרץ למח' אחא איעטרין מהו דמיתח' כי הו גירקאש על הפסדים של קף (ט"ו) אן מח' דצבור והשתופת אין עושין (ט"ו) אן שומרי בקטן שלא כי הי"מ דכר (ט"א) מהו שומרי פ"א שפיסין מתמורה כי פ"א שומרי מתמורה כי פ"א שומרי מתמורה (ט"א) אן מיתות לא ענין קרין דכיון נחמק (גאלין ט) ז"ל דאקדשיש (יב"מ) אן מ' אמרין מתאקדשיש מקדשי כי והשאר נחמק (ט"ו) אן ז"ל מופלג הסמון לאין דהקדשו קדש (יב"מ) אן קדשה ואפילו אם ממז' לומר (ט"ו) אן מקדשיש אמורי בני יומיר (ט"ו) נחמק (ט"ו) אן עושין נחמקת אמר ליה (א"ה) מוס' אן כי הניבטא אמר ליה כי אלא בקדשיש (ט"ו) טח ומתכפר ישראל כתר קדשיש אוליך או כתר מתכפר אוליך אן נמי

מפסוק ליה מדר' אבהו א"ר דל"ר אבהו א"ר מ' מקדשיש מוסקף חומש (ט"ו) טח ימיר מדרשגיה קרף (ט"ו) יאן לא לקא דאין תמורה (ט"ו) אן א"ל גלין לא גרסין זה דלמו מקל ומות לית כרז מעשה מי לא הו כאלש (ט"ו) יאן בתמורה דצבור אין עושין (ט"ו) אן הציבור (צ"ק) אן אפילו יודע למי (ט"ו) אן כי היכי דלליק, ע' מ"ג, גאן במאן דלמיה (ט"ו) אן דלס אמרין כן עולין כדמסיק לקמן (ט"ו) אן והכי פירישו אין מביאין (ט"ו) אן ז"ל אין מועלין (יב"מ) אן ז"ל אמר ל' וי' (יב"מ) אן ז"ל אמר א"ל ז"ל א"ל בני אדם (ט"ו) אן על הנהרגם כשכילו (ט"ו) אן טבל שלי ממלך. אחר ו' נחמק (ט"ו) אן דקאמי קרבן מכת (ט"ו) אן נהלא למחוק מיתוס משל צבור (רש"ט) אן עולה נחמק היוו על עולה (ט"ו) גי ז"ק לפשות שליח, ועי' רש"ט.

ב:

וא"ן מביאין נסכים. פרש"י ואין מציאין של עוזה כוכבים צפני עממן כישראל שמתנדצין נסכים צפני עממן אבל כהדי קרבנו מציאין כדלמר במסכת שקלים (דף יא עמוד ד') דזה אחת מן התקנות שהתקינו צ"ד דעוצד כוכבים שמשלח עולתו ודמי נסכו ממדינת הים שמקצלין ממנו אבל ודאי קרבנו טעון נסכים דכהדי קרבנו (טעון נסכים ו) מציאין נסכים לא משל צבור: **במה** דברים אמורים בקדשי מובה אבץ בקדשי ברוך הבית מועלין. פרש"י דלתאן לרש"י ור"י פירש דמסקנא דמילתא דר' יוסי וה"ק רבי יוסי אומר ככולן אני רואה להחמיר והא דקאמר ר"ש אין מועלין כהן דצ"ל בקדשי מוצה כו' ובתוספתא משמע כפרש"י דליתא כדהיא אבל בקדשי דנק הבית מודה רבי שמעוני: **קתני** מיהא אין עושין תמורה. ור"ט ודילמא לרבי יוסי קצעי דלמר ככולן להחמיר וי"ל דניחא ליה לאוקומי הצעיא קף לרש"י עי"ל דעי"כ דלרבי יוסי לא אפשר לאוקומי הצעיא דכיון דלית ליה דעושין תמורה דלפילו אח"ל דהיינו על ידי ישראל ומציעא ליה לרמי כר חמא אם העוצד כוכבים עממו אפשר לעשותה הא לא מליא חמרת דכ"ר אם ישראל מתפיסה כרץ שיאמר העוצד כוכבים א כל הרוצה להמיר יבא וימיר ואם העוצד כוכבים עממו אין עושה תמורה היאך אפשר לו לעשות עולה:

גדרים מי אמרינן א ביון דאמר א ביון מופלא הסמוך לאיש קדשו מדיאקדושי מקדיש אמורי נמי ממיר או דלמא כיון דלאו בר עונשין הוא בתמורה לא יא מיתפס (ט) אם תימוצי לומר קמן עביד תמורה דהא אתי לכלל עונשין א עובד כוכבים מהו שימיר מי אמרת מדיאקדושי מקדיש יא דתניא א איש איש מה תלמוד לומר איש איש ילרבות את העובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדרות כישראל אמורי נמי ממיר או דלמא כיון דלא אתי לכלל עונשין יא עביד תמורה לא קדשה: אמר רבא ת"ש דתניא קדשי עובדי כוכבים ילא נהנין ולא מועלין וואין חייבין עליהם משום פיגול גותר וטמא יאין עושין תמורה וואין מביאין (עליהם) נסכים אבל קרבנו טעון נסכים דרבי ר"ש א"ר יוסי ככולן אני רואה להחמיר (ט) בר"א בקדשי מזבח האבל בקדשי ברוך הבית מועלין בהן קתני מיהא אין עושין תמורה יא ורמי בר חמא בהקדשי עובד כוכבים להתכפר עובד כוכבים לא קמביעיא לי [ב] כי קמביעיא לי בהקדשי עובד כוכבים ומתכפר טי בישראל בתר מקדיש אולינן או בתר מתכפר אולינן תיפשוט ליה מדר' אבהו (ט) דא"ר אבהו א"ר יוחנן יא המקדיש מוסקף חומש ומתכפר עושה תמורה והתורם משלו על

הוא: ואפילו אם סמא לומר קטן עזיד תמורה כו'. רצותא אחא לאשמעינן ולא משום דליתיה הכי: ואמרין מה מ"ל איש איש לרבות עובדי כוכבים שנודרין נדרים ונדבות כישראל: דלא אחי לכלל עונשין. דעוצד כוכבים לא לקי לעולם אבל קטן אחי לכלל עונשין כשהוא בן י"ג שנה ויום אחד: לא נהנין ולא מועלין. שאם נהנה מהן לא מייטי קרבן מעילה דלא דיינינן ליה כשאר קדשים שהנהנה מהן מעל משום דלא אסור כהנהא אלא מרצבין כדלקמן [ג]. ואין חייבין עליהן ט ט כו'. כדמסיק לקמן [שס]: ואין מציאין נסכים וי"ג עליהן. והכי יא פירושא דלון מציאין נסכים של עובדי כוכבים צפני עממן כישראל שמתנדצ נסכין צפני עממן אבל כהדי קרבנו מציאין נסכים דכהדי קרבנו מציאין נסכים וי"ג שזו אחת מן התקנות שתיקנו צ"ד דעוצד כוכבים ששילח עולתו ודמי נסכיהן ממדינת הים מקצלין הימנו [ה] אבל קרבנו ודאי טעון נסכים דכהדי קרבנו מציא נסכים: ככולן רואה א"ר נהמיר. דלא נהנין ומועלין ומיצינן מעליהן משום פגול גותר וטמא כשאר קדשים חוץ מן הנסכים דוואין אין מציאין: צד"א. לעיל קמהדר ואמלימא דת"ק וה"ק צד"א דקאמר תנא קמא יא אינו מועלין בקדשי מוצה של עובד כוכבים: אבל בקדשי דנק הניב. שהקדשו עוצד כוכבים מועלין ובמסכת זבחים מפרש טעמא צפ' צ"ש (דף מה). ואית דגרסי לה נמי לקמן א הכא בתמורה: קפני מיהא. דקדשי עובדי כוכבים אינן עושין תמורה ומיפשוט מהא: יא אמר לו כהקדש עובדי כוכבים. כלומר אי משום הא לא איריא דמהכא ליכא למיפשט כלל דהיכא דהקדיש עובד כוכבים להתכפר עובד כוכבים לנזרך כפרת עממו: לא קמביעיא לי. דלון הקדשו עושה תמורה הואיל ולא אחי לכלל עונשין: ומספכר ישראל שהפרישו עובד כוכבים לנזרך ישראל שיתכפר בו ישראל: כתר מקדיש אולינן. והמקדיש היו עוצד כוכבים דלא אחי לכלל עונשין ואינו עושה תמורה: או כתר מספכר. שהוא ישראל ואיתיה ככלל מלקוח: ה"ג [ה] סיפושט ליה מהא דלמר ר' אבהו. לקמן: מקדיש מוסקף חומש. שאם רואה לפדות אתה קדשו כגון שנפל בו שום יכול לפדותו ומוסקף חומש אלץ ממיר אינו מוסקף חומש דכדי כזי המקדיש וגו' (ויקרא ט) על הקדש ראשון אחת מוסקף חומש ולא על הקדש שני כגון תמורה: מ"ע שאם הקדש בית או עדה ואלו צעלין לפדותו לא פריקי בלא חומש דכדי (טא) וסא המקדיש יגלל ויסק המשימיו חזר אם שלח אחר לא חייביה רחמנא ליתן חומש: ומספכר עושה סמורה. שאם הפריש ישראל קרבן כדי שיתכפר בו חזירו ישראל ואמר המתכפר זו תחת זו תמורתו תמורה ולוקה דכיון שהופרש לנזרכו קרינא ציה קרבנו א דתתר המתכפר אולינן ומיפשוט מהא: והספוס. מתצוזה שלו על טבלין של חזירו לפוטרו מן המעשרות: א טועם הנהא שלו. של תורם שיכול לימנו לכל כהן שירצה (ט) ואי אמר לו ישראל הילך סלע זה ותנה לנן כתי כהן היו אותו סלע של תורם ולא של לו נתרם כשצילו ולא מצי טעין הלה כיון שמתרמה על טבל לו שלו נמאא דנותן סלע על של עצמו. הך מילתא דרבי אבהו תלת מיני נינהו: הסס הוא דקאפי ליה מכה ישראל שהרי הפרישו ישראל והארי אולינן כתר מתכפר דהוא ליה תחילתו וסופו ציד ישראל דליתיה ככלל עונשין: הכי גרסינן אבל הכא הכי מביעיא ליה מי צעינן מסחילתה ועד סופו דסיקו כרשום מלח דעידוי סמורה. כלומר אלץ הכא בהקדיש עובד כוכבים להתכפר ישראל מי צעינן מתחילת הקדש ועד סופו דסמור כרשום הארס הראוי לעשות תמורה כגון ישראל וכן כהמה כיון דתחילת הקדש הוא מכה עובד כוכבים קף על גב עצה המתכפר ישראל אינו עושה תמורה או דילמא כיון דלכסוף אחיא ציד מתכפר וחזי למיעבד תמורה תפסה כה קדושת תמורה. מיקו:

הכי גרסינן וילין סוף הקדש מחתלת הקדש כו'. אם האשה שמתורתה תמורה ולקיה משום לאו דלא ימיר (ויקרא כ) אלא כגשון זכר דכדיצ לא יחליפנו. [שס] דהיינו לשון זכר ולא כתיב לא תחליפנו דהיו לשון נקבה: א מה סופנו לרבות כו'. כלומר מתיקן נלמוד שסופנו

לרבות את האשה: ס"ל ואם המר ימיר. [שס] טח מדכתיב קרף תרי וימני: וגר' מאיר. דלצטרין ליה ואם המר ימיר וכתיב ואם המר יורש אשה מנא ליה: נפקא ליה מו"י. מדמניא למכתב אס המר כיומיר וכתיב ואם: לא קליא. יא [ג] דאם המירה תמורתה אינה תמורה: ומשני ה"ג הני מילי לאו גיש צו מעשה. כהני עונשין שוין זה לזה דכתיב אשר יעשו דמשמע עונשין שיש כהן מעשה כגון חילול שבת ושאר איסורים שיש כהן מעשה אצלין לאו שאין צו מעשה כגון תמורה דכדיצבורא תליא מילתא אימנא לא מילקי קמ"ל: ז"א (ט) כחצו כספרים הני מיני עונש דשוה בין ביחיד בין בצבור. כהאי עונש הוא דהשוו זה לזה אבל הכא בתמורה יא אין צבורים עושין תמורה כדלמרינן צדיך פירקין (דף יג). וקא מפיק ליה ממעשר: שלא הניע לעונת נדרים. כגון דהוי פחות מי"צ שנה דהכי אמרינן במסכת נזיר (דף סג). איש כי יפליא מה מ"ל דהכי מצי למכתב איש כי ידור נדר אלא לרבות מופלא הסמוך לאיש כגון בן י"צ שנה דכיון שידוע להפלות לשם מי נדר ולסם מי הקדיש נדרו נדר והקדשו הקדש פחות מכן אפי' יא ידע עלה נדר ולמי הקדש בן דצבריו כלום יותר ע"כ נהנין בן י"ג שנה אע"פ שאינו יודע לשם מי הפליא הוו מעשיו מעשה: אקדושי לא מקדיש. כדפרישית לעיל דלון דצבריו כלום: אמורי ימיר. בתמיה כי סיני דלילין יא: שבעה לעונות נדרים. דהוי בן י"צ שנה דקאמרין התם י דנדריו נצדקין ואם יודע לשם מי הפליא הוו מעשיו מעשה ואל לא נא: דלאו כר עונשין פשוט. עד י"ג שנה: לא מיפסין. כה תמורה דכתיב לא יחליפנו ולא ימיר אותו והיה הוא ותמורתו כלומר יא מלן דליתיה ככלל לא יחליפנו ולא ימיר כגון כר עונשין אימיה נמי ככלל והיה הוא ותמורתו יהיה קדש דמתפס בתמורה לאפוקי קטן דלאו כר עונשין

יה מרצבין במנחות (עג): איש איש יאמנני ישראל אשר יקריב קרבנו (ויקרא כג) ואמרין מה מ"ל איש איש לרבות עובדי כוכבים שנודרין נדרים ונדבות כישראל: דלא אחי לכלל עונשין. דעוצד כוכבים לא לקי לעולם אבל קטן אחי לכלל עונשין כשהוא בן י"ג שנה ויום אחד: לא נהנין ולא מועלין. שאם נהנה מהן לא מייטי קרבן מעילה דלא דיינינן ליה כשאר קדשים שהנהנה מהן מעל משום דלא אסור כהנהא אלא מרצבין כדלקמן [ג]. ואין חייבין עליהן ט ט כו'. כדמסיק לקמן [שס]: ואין מציאין נסכים וי"ג עליהן. והכי יא פירושא דלון מציאין נסכים של עובדי כוכבים צפני עממן כישראל שמתנדצ נסכין צפני עממן אבל כהדי קרבנו מציאין נסכים דכהדי קרבנו מציאין נסכים וי"ג שזו אחת מן התקנות שתיקנו צ"ד דעוצד כוכבים ששילח עולתו ודמי נסכיהן ממדינת הים מקצלין הימנו [ה] אבל קרבנו ודאי טעון נסכים דכהדי קרבנו מציא נסכים: ככולן רואה א"ר נהמיר. דלא נהנין ומועלין ומיצינן מעליהן משום פגול גותר וטמא כשאר קדשים חוץ מן הנסכים דוואין אין מציאין: צד"א. לעיל קמהדר ואמלימא דת"ק וה"ק צד"א דקאמר תנא קמא יא אינו מועלין בקדשי מוצה של עובד כוכבים: אבל בקדשי דנק הניב. שהקדשו עוצד כוכבים מועלין ובמסכת זבחים מפרש טעמא צפ' צ"ש (דף מה). ואית דגרסי לה נמי לקמן א הכא בתמורה: קפני מיהא. דקדשי עובדי כוכבים אינן עושין תמורה ומיפשוט מהא: יא אמר לו כהקדש עובדי כוכבים. כלומר אי משום הא לא איריא דמהכא ליכא למיפשט כלל דהיכא דהקדיש עובד כוכבים להתכפר עובד כוכבים לנזרך כפרת עממו: לא קמביעיא לי. דלון הקדשו עושה תמורה הואיל ולא אחי לכלל עונשין: ומספכר ישראל שהפרישו עובד כוכבים לנזרך ישראל שיתכפר בו ישראל: כתר מקדיש אולינן. והמקדיש היו עוצד כוכבים דלא אחי לכלל עונשין ואינו עושה תמורה: או כתר מספכר. שהוא ישראל ואיתיה ככלל מלקוח: ה"ג [ה] סיפושט ליה מהא דלמר ר' אבהו. לקמן: מקדיש מוסקף חומש. שאם רואה לפדות אתה קדשו כגון שנפל בו שום יכול לפדותו ומוסקף חומש אלץ ממיר אינו מוסקף חומש דכדי כזי המקדיש וגו' (ויקרא ט) על הקדש ראשון אחת מוסקף חומש ולא על הקדש שני כגון תמורה: מ"ע שאם הקדש בית או עדה ואלו צעלין לפדותו לא פריקי בלא חומש דכדי (טא) וסא המקדיש יגלל ויסק המשימיו חזר אם שלח אחר לא חייביה רחמנא ליתן חומש: ומספכר עושה סמורה. שאם הפריש ישראל קרבן כדי שיתכפר בו חזירו ישראל ואמר המתכפר זו תחת זו תמורתו תמורה ולוקה דכיון שהופרש לנזרכו קרינא ציה קרבנו א דתתר המתכפר אולינן ומיפשוט מהא: והספוס. מתצוזה שלו על טבלין של חזירו לפוטרו מן המעשרות: א טועם הנהא שלו. של תורם שיכול לימנו לכל כהן שירצה (ט) ואי אמר לו ישראל הילך סלע זה ותנה לנן כתי כהן היו אותו סלע של תורם ולא של לו נתרם כשצילו ולא מצי טעין הלה כיון שמתרמה על טבל לו שלו נמאא דנותן סלע על של עצמו. הך מילתא דרבי אבהו תלת מיני נינהו: הסס הוא דקאפי ליה מכה ישראל שהרי הפרישו ישראל והארי אולינן כתר מתכפר דהוא ליה תחילתו וסופו ציד ישראל דליתיה ככלל עונשין: הכי גרסינן אבל הכא הכי מביעיא ליה מי צעינן מסחילתה ועד סופו דסיקו כרשום מלח דעידוי סמורה. כלומר אלץ הכא בהקדיש עובד כוכבים להתכפר ישראל מי צעינן מתחילת הקדש ועד סופו דסמור כרשום הארס הראוי לעשות תמורה כגון ישראל וכן כהמה כיון דתחילת הקדש הוא מכה עובד כוכבים קף על גב עצה המתכפר ישראל אינו עושה תמורה או דילמא כיון דלכסוף אחיא ציד מתכפר וחזי למיעבד תמורה תפסה כה קדושת תמורה. מיקו:

לא תפשוט דהקדיש עובד כוכבים להתכפר עובד כוכבים לא קא מביעיא ליה דוואי אין עושין תמורה: כי קא מביעיא ליה הקדשיש עובד כוכבים דהכתיב ישראל. לפטור חובתו של ישראל: בתר מקדיש אולינן. ומקדיש עובד כוכבים הוא ואין עושה תמורה: או כתר מתכפר. ישראל הוא אולינן ועושה תמורה: מקדיש מוסקף חומש. כשהוא גואל הקדשו: ומתכפר עושה תמורה. אלאמא בתר מתכפר אולינן:

א' ע' ב' מה' מנחות ע: ד"ה אי דהיצור גרסת רבני דגרס עליהם ע"י. ב' ע' מנחות שם דמשמע דנפסקים הנהאם עס הנה לא צריך קרף

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

הכי גרסינן וילין סוף הקדש מחתלת הקדש כו'. אם האשה שמתורתה תמורה ולקיה משום לאו דלא ימיר (ויקרא כ) אלא כגשון זכר דכדיצ לא יחליפנו. [שס] דהיינו לשון זכר ולא כתיב לא תחליפנו דהיו לשון נקבה: א מה סופנו לרבות כו'. כלומר מתיקן נלמוד שסופנו לרבות את האשה: ס"ל ואם המר ימיר. [שס] טח מדכתיב קרף תרי וימני: וגר' מאיר. דלצטרין ליה ואם המר ימיר וכתיב ואם המר יורש אשה מנא ליה: נפקא ליה מו"י. מדמניא למכתב אס המר כיומיר וכתיב ואם: לא קליא. יא [ג] דאם המירה תמורתה אינה תמורה: ומשני ה"ג הני מילי לאו גיש צו מעשה. כהני עונשין שוין זה לזה דכתיב אשר יעשו דמשמע עונשין שיש כהן מעשה כגון חילול שבת ושאר איסורים שיש כהן מעשה אצלין לאו שאין צו מעשה כגון תמורה דכדיצבורא תליא מילתא אימנא לא מילקי קמ"ל: ז"א (ט) כחצו כספרים הני מיני עונש דשוה בין ביחיד בין בצבור. כהאי עונש הוא דהשוו זה לזה אבל הכא בתמורה יא אין צבורים עושין תמורה כדלמרינן צדיך פירקין (דף יג). וקא מפיק ליה ממעשר: שלא הניע לעונת נדרים. כגון דהוי פחות מי"צ שנה דהכי אמרינן במסכת נזיר (דף סג). איש כי יפליא מה מ"ל דהכי מצי למכתב איש כי ידור נדר אלא לרבות מופלא הסמוך לאיש כגון בן י"צ שנה דכיון שידוע להפלות לשם מי נדר ולסם מי הקדיש נדרו נדר והקדשו הקדש פחות מכן אפי' יא ידע עלה נדר ולמי הקדש בן דצבריו כלום יותר ע"כ נהנין בן י"ג שנה אע"פ שאינו יודע לשם מי הפליא הוו מעשיו מעשה: אקדושי לא מקדיש. כדפרישית לעיל דלון דצבריו כלום: אמורי ימיר. בתמיה כי סיני דלילין יא: שבעה לעונות נדרים. דהוי בן י"צ שנה דקאמרין התם י דנדריו נצדקין ואם יודע לשם מי הפליא הוו מעשיו מעשה ואל לא נא: דלאו כר עונשין פשוט. עד י"ג שנה: לא מיפסין. כה תמורה דכתיב לא יחליפנו ולא ימיר אותו והיה הוא ותמורתו כלומר יא מלן דליתיה ככלל לא יחליפנו ולא ימיר כגון כר עונשין אימיה נמי ככלל והיה הוא ותמורתו יהיה קדש דמתפס בתמורה לאפוקי קטן דלאו כר עונשין

יה מרצבין במנחות (עג): איש איש יאמנני ישראל אשר יקריב קרבנו (ויקרא כג) ואמרין מה מ"ל איש איש לרבות עובדי כוכבים שנודרין נדרים ונדבות כישראל: דלא אחי לכלל עונשין. דעוצד כוכבים לא לקי לעולם אבל קטן אחי לכלל עונשין כשהוא בן י"ג שנה ויום אחד: לא נהנין ולא מועלין. שאם נהנה מהן לא מייטי קרבן מעילה דלא דיינינן ליה כשאר קדשים שהנהנה מהן מעל משום דלא אסור כהנהא אלא מרצבין כדלקמן [ג]. ואין חייבין עליהן ט ט כו'. כדמסיק לקמן [שס]: ואין מציאין נסכים וי"ג עליהן. והכי יא פירושא דלון מציאין נסכים של עובדי כוכבים צפני עממן כישראל שמתנדצ נסכין צפני עממן אבל כהדי קרבנו מציאין נסכים דכהדי קרבנו מציאין נסכים וי"ג שזו אחת מן התקנות שתיקנו צ"ד דעוצד כוכבים ששילח עולתו ודמי נסכיהן ממדינת הים מקצלין הימנו [ה] אבל קרבנו ודאי טעון נסכים דכהדי קרבנו מציא נסכים: ככולן רואה א"ר נהמיר. דלא נהנין ומועלין ומיצינן מעליהן משום פגול גותר וטמא כשאר קדשים חוץ מן הנסכים דוואין אין מציאין: צד"א. לעיל קמהדר ואמלימא דת"ק וה"ק צד"א דקאמר תנא קמא יא אינו מועלין בקדשי מוצה של עובד כוכבים: אבל בקדשי דנק הניב. שהקדשו עוצד כוכבים מועלין ובמסכת זבחים מפרש טעמא צפ' צ"ש (דף מה). ואית דגרסי לה נמי לקמן א הכא בתמורה: קפני מיהא. דקדשי עובדי כוכבים אינן עושין תמורה ומיפשוט מהא: יא אמר לו כהקדש עובדי כוכבים. כלומר אי משום הא לא איריא דמהכא ליכא למיפשט כלל דהיכא דהקדיש עובד כוכבים להתכפר עובד כוכבים לנזרך כפרת עממו: לא קמביעיא לי. דלון הקדשו עושה תמורה הואיל ולא אחי לכלל עונשין: ומספכר ישראל שהפרישו עובד כוכבים לנזרך ישראל שיתכפר בו ישראל: כתר מקדיש אולינן. והמקדיש היו עוצד כוכבים דלא אחי לכלל עונשין ואינו עושה תמורה: או כתר מספכר. שהוא ישראל ואיתיה ככלל מלקוח: ה"ג [ה] סיפושט ליה מהא דלמר ר' אבהו. לקמן: מקדיש מוסקף חומש. שאם רואה לפדות אתה קדשו כגון שנפל בו שום יכול לפדותו ומוסקף חומש אלץ ממיר אינו מוסקף חומש דכדי כזי המקדיש וגו' (ויקרא ט) על הקדש ראשון אחת מוסקף חומש ולא על הקדש שני כגון תמורה: מ"ע שאם הקדש בית או עדה ואלו צעלין לפדותו לא פריקי בלא חומש דכדי (טא) וסא המקדיש יגלל ויסק המשימיו חזר אם שלח אחר לא חייביה רחמנא ליתן חומש: ומספכר עושה סמורה. שאם הפריש ישראל קרבן כדי שיתכפר בו חזירו ישראל ואמר המתכפר זו תחת זו תמורתו תמורה ולוקה דכיון שהופרש לנזרכו קרינא ציה קרבנו א דתתר המתכפר אולינן ומיפשוט מהא: והספוס. מתצוזה שלו על טבלין של חזירו לפוטרו מן המעשרות: א טועם הנהא שלו. של תורם שיכול לימנו לכל כהן שירצה (ט) ואי אמר לו ישראל הילך סלע זה ותנה לנן כתי כהן היו אותו סלע של תורם ולא של לו נתרם כשצילו ולא מצי טעין הלה כיון שמתרמה על טבל לו שלו נמאא דנותן סלע על של עצמו. הך מילתא דרבי אבהו תלת מיני נינהו: הסס הוא דקאפי ליה מכה ישראל שהרי הפרישו ישראל והארי אולינן כתר מתכפר דהוא ליה תחילתו וסופו ציד ישראל דליתיה ככלל עונשין: הכי גרסינן אבל הכא הכי מביעיא ליה מי צעינן מסחילתה ועד סופו דסיקו כרשום מלח דעידוי סמורה. כלומר אלץ הכא בהקדיש עובד כוכבים להתכפר ישראל מי צעינן מתחילת הקדש ועד סופו דסמור כרשום הארס הראוי לעשות תמורה כגון ישראל וכן כהמה כיון דתחילת הקדש הוא מכה עובד כוכבים קף על גב עצה המתכפר ישראל אינו עושה תמורה או דילמא כיון דלכסוף אחיא ציד מתכפר וחזי למיעבד תמורה תפסה כה קדושת תמורה. מיקו:

[א] גב' לפי שכל כי. כרש"י וזכר מה סופינו לרבות את האשה כי מ"ל ששאלו לא עד מתי ל"ג וכו' ערביין: [ב] שם כי קמביעיא טי. ואלוה דרש: [ג] רש"י ד"ה לא לקיא דלס. ז"ל ואם: [ד] ד"ה ואין מביאין. דלמרינן כי וי"ש קלמר לה התם: [ה] ב"ה היינו הוא ס"ד: [ו] ד"ה ה"ג מפשוט טי. הכנה יא לתמה על שני הפירושים ויחר נהלא כמ"ס רש"י בעלמא דקלי על התפרים משל על עץ כפריו והשאר שיכיר הני תלת מלי אסדרי:

מה סופיני לרבות את האשה. כלומר מהכא נלמד שסופינו לרבות את האשה ששעשה תמורה ת"ל הכר ימיר ריבה. ודבנן נפקא לתון אשה מואם מהו"י דוואם דמיתור דלא צריך למיתכר: תני מ"ל. דהשוה הכתוב אשר לאיש בעונש דלאו: דשוה בכל בין ביחיד בין בצבור אבל חמא כיון דלאו שאינו שוח בכל דתנא דתנא אין קצור בה. ל"א ס"ד תני מולי דהשוה אשה לאיש בלאו שיש בו מעשה אבל ממיר דלאו מעשה הוא אלא דיבור אימא לא תילקי קמ"ל: ש"א הניע ענינות נדרים. ל"יב שני דנדריו נבדקין: מופלא. שידוע לשם מי נודר ומציא לממיר איש כי ידור נדר בערבך מה ת"ל כי יפליא כו': מדיאקדושי מקדיש. מופלא הסמוך לאיש דנדר היינו מקדיש: דתניא איש איש אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם לרבות עובדי כוכבים: קדשי עובדי כוכבים. וזכום שהעובדי כוכבים מקדישין: אא נהנין ולא מועלין. מפרש לקמן: ואין מביאין עליהם נסכים (ט) משמע הכא להאי לישנא שהעובדי כוכבים אין מביאין על קרבנם נסכים משלחן. והא דתנן במס' שקלים (פ"ו ה"א) עובד כוכבים ששילח עולתו ממירתה הים ושילח עמה נסכים קריבין משלחן הנינו תקנת דרבנן דד דברים התקינו ב"ד וזה אחד מהם ולא מדאורייתא. ולהאי לישנא דכתב ואין מביאין נסכים בפני עצמן היינו דאין מתנדיבין להביא נסכים (כפני עצמן) כלל זבח אבל קרבנם טעון נסכים או משלחן או משל צבור דפיק (ט) מכלל נדריהם כדמפרש בפרק ואלו מנחות (מנחות עג): בבבלי דהחמיר דמועלין בהן וחיובין משום מגול כו': אבל בקדשי ברוך הבית מועלין. דקדשי ה' ניתור ודריש בר חמא. קדשי בעי לז קסבר מהכא

לא תפשוט דהקדיש עובד כוכבים להתכפר עובד כוכבים לא קא מביעיא ליה דוואי אין עושין תמורה: כי קא מביעיא ליה הקדשיש עובד כוכבים דהכתיב ישראל. לפטור חובתו של ישראל: בתר מקדיש אולינן. ומקדיש עובד כוכבים הוא ואין עושה תמורה: או כתר מתכפר. ישראל הוא אולינן ועושה תמורה: מקדיש מוסקף חומש. כשהוא גואל הקדשו: ומתכפר עושה תמורה. אלאמא בתר מתכפר אולינן:

א' ע' ב' מה' מנחות ע: ד"ה אי דהיצור גרסת רבני דגרס עליהם ע"י. ב' ע' מנחות שם דמשמע דנפסקים הנהאם עס הנה לא צריך קרף משום דעולה וכל דליתיה רש"י וי"ג.

מסורת הש"ס

[א] ערביין [ג:] ב' סוכה כח. צ"ק טו. קדשין לה. יבמות פד: פסחים מב. דבר מה: א' [למן ג:] ד' [נזיר סג:] ט' [מי מנחות ג:] ג' ע"ה ד"ה לפי שכל. (ש"ט), [שס סב. מנחות עג:] מולין ו' [גס סב. מנחות פ"ה ה"ד יג:] א' מוספתא דזבחים פ"ה ה"ד זבחים מה' ט' [ערביין ג:] ט' זבחים ו' [למן ג' ויחא נ:] מדרים לו' א' ו' [במדבר ה' ט' [גדה מה:] ט' [ע"י מוס' מנחות דף ע"ג ע"ב. ש"ט:] ט' [דף ג:] ט' [במדבר ו' וע"י לקמן ג:] ט' [מכאן ע"ך לעמ' הכא:] ע' [ע' מי' זבחים מ"ה ע"ה ד"ה והשומטן. (ש"ט) א' [למן ט' ע"ה.]

תורה אור השלם

- דבר אל בני ישראל איש או אשה כי יעשו מכל חטאת לא יאמרו למעל מעל בני ואשמה ויגש הדואא: במדבר ו 1
- דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם איש כי יפלא נדר בערבך נפשת לך: ויקרא כו ב

הגהות הב"ח

(א) גב' רר' יהודה היא ואם (ב) שם לא מתפסין ואפי' אם חמצי וזמיר: (ג) רש"י ד"ה מה סופנו. ג"כ היה גירסא אחרת לפני רש"י וז"ל: (ד) ד"ה לא ה"ג וכן כחצו כספרים וכו' כדלמרי